

Sateenkaariperheet^{ry}

Toimintakertomus 2012

1. Johdanto	2
2. Yhteiskunnallinen vaikuttamistyö	2
Lausunnot	4
Tiedotteet	4
Edustukset	4
3. Yhteistyöverkostot.....	5
4. Kansainvälinen toiminta	6
5. Koulutustoiminta	6
Koulutushanke.....	6
Koulutukset 2012.....	7
Yhteenveto vuoden aikana tehdyistä ammattilaisten ja opiskelijoiden koulutuksista	7
Yhteenveto vuoden aikana tehdyistä kohderyhmän ja vapaaehtoisten koulutuksista	9
6. Neuvontatoiminta	10
7. Vertais- ja tukitoiminta	11
Jäsenet ja muut perheet.....	11
Paikalliset perhetapaamiset, ryhmät ja tapahtumat.....	12
Leiritoiminta	15
Parisuhdetoiminta	16
Sateenkaariperheiden perhevalmennus	16
Perheaikaa.fi	17
8. Viestintä.....	18
9. Hallinto	18
Toimitilat.....	19
Henkilöstö.....	19
Talous	19

1. Johdanto

Sateenkaariperheet ry on lastensuojelu- ja perhejärjestö, joka tekee

- Ihmisoikeustyötä
- Perhepolitiikan kehittämistyötä
- Lapsi-, perhe- ja nuorisotyötä
- Sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluiden kehittämistyötä
- Moninaisuuskasvatustyötä

Sateenkaariperheet ry kuuluu jäsenenä Lastensuojelun Keskusliittoon, Setaan ja Ilga-Europeen (International lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex association). Toimintavuoden aikana yhdistys oli mukana perustamassa sateenkaariperheiden eurooppalaista kattojärjestöä Nelfaa. Lisäksi liittyttiin Parisuhdekeskus Kataja ry:n ja Sosten jäseneksi sekä päätettiin hakea Transgender European jäseneksi.

Sateenkaariperheet ry:n toimintavuosi 2012 oli yhdistyksen viidestoista. Yhdistyksen toimintaa järjestettiin eri puolilla Suomea. Yhdistyksen tarkoituksena on sääntöjensä mukaan toimia Suomen sateenkaariperheiden lasten ja vanhempien ja perhettä suunnittelevien sekä vanhemmuudesta, huoltajuudesta ja kasvattajuudesta kiinnostuneiden ihmisten kontaktifoorumina, tukiryhmänä, oikeuksien puolustajana, tiedonvälittäjänä ja edunvalvojana.

Vuoden 2012 aikana yhdistyksen toiminta mullistui Raha-automaattiyhdistyksen ja OKM:n myöntämien suurehkojen avustusten myötä. Yhdistys sai ensimmäistä kertaa omat toimitilat. Toimintavuoden aikana yhdistykseen palkattiin myös ensimmäistä kertaa työntekijöitä, kaksi vakituisessa työsuhteessa olevaa ja yksi hanketyöntekijä. Yhdistykselle rakennettiin tästä johtuen uusia rakenteita ja tämä työ jatkuu vuonna 2013. Myös yhdistyksen varsinainen toiminta lähti kasvuun vuoden aikana. Leirejä, ryhmiä ja tapahtumia järjestettiin enemmän kuin koskaan. Käynnistettiin säännöllinen neuvontapalvelu ja perhevalmennustoiminta. Panostettiin ennalta ehkäisevään parisuhdetyöhön ja eroauttamisen kehittämiseen erityisen paljon. Jäsenmaksun maksaneiden jäsenten määrä nousi 477 henkilöön (407 vuonna 2011).

2. Yhteiskunnallinen vaikuttamistyö

Vuoden 2012 merkittävimmät käynnissä olevat lainsäädäntöhankkeet olivat isyyslain kokonaisuudistus ja perhevapaiden uudistaminen. Vuoden aikana selvitettiin myös sijaissyntyneiden sääntelyä. Vaikuttamistyön keskiössä oli myös vuonna 2011 säädetyin adoptiolain toimeenpano, tasavertainen avioliittolaki, translain uudistaminen ja tapaamisoikeuksien laajentaminen.

Isyyslain uudistaminen vanhemmuuslaiksi, joka kykenisi tunnistamaan myös sateenkaariperheisiin syntyvien lasten vanhemmuuksia oikein, on yhdistyksen poliittisten tavoitteiden 2010-2015 joukossa. Keväällä 2012 OM asetti työryhmän valmistelemaan isyyslain uudistamista. Yhdistyksen harmiksi työryhmä oli pieni ja koostui ainoastaan juristivirkamiehistä. OM asetti myös seurantaryhmän, joka tarkoituksena on seurata ja kommentoida työryhmän työn etenemistä. Sateenkaariperheet ry:tä pyydettiin nimeämään

ehdokas seurantaryhmään. Seurantaryhmä ehti kokoontua yhden kerran lokakuussa 2012. Työryhmän työskentely jatkuu syyskuuhun 2013. Toiminnanjohtaja nimettiin lisäksi Tasa-arvoasian neuvottelukunnan työryhmään, jonka päämääränä on työstää Tanen lausunto isyyslain uudistamisesta. Syksyllä järjestettiin keskustelutilaisuus, jossa pohdittiin transihmisten tarpeita isyyslakiin. Tilaisuuteen osallistui perheitä ja hlbt-aktivisteja.

Keväällä 2011 oikeusministeri pyysi Sosiaali- ja terveysturvan eettiseltä lautakunnalta Eteneltä lausunnon sijaissynnytysten mahdollistamisesta Suomessa. Etenen lausunnon mukaan sijaissynnytykset voisivat joissain tilanteissa olla eettisesti perusteltu. Etenen lausunnon seurauksena OM valmisteli vuonna 2012 arviomuistion sijaissynnytyksistä, josta pyysi lausunnon myös Sateenkaariperheet ry:ltä. Yhdistys toivoi, että asia otetaan käsittelyyn ja perustetaan työryhmä pohtimaan sijaissynnytysten mahdollistamista.

Tasavertaista avioliittoa koskeva lakialoite, jonka joukko kansanedustajia teki loppuvuodesta 2011, ei edennyt lakivaliokunnassa, jonka käsittelyyn eduskunta sen lähetti. Tästä syystä yhdistys on ollut mukana valmistelemassa kansalaisaloitteen keräämistä asiassa. Nimienkeräys käynnistyy alkuvuodesta 2013.

Työmarkkinajärjestöjen välisen palkkasopimuksen yhteydessä sovittiin isyysvapaan pidentämisestä ja yksinkertaistamisesta. Uudistuksesta päätettiin loppuvuodesta 2012 ja yhdistystä kuultiin asian tiimoilta kahdessa eduskunnan valiokunnassa. Lakiuudistus ei kuitenkaan millään tavoin parantanut sateenkaariperheessä elävien asemaa. Hallitusohjelmakirjauksen mukaan perhevapaita uudistetaan vielä toiseen kertaan tällä hallituskaudella vastaamaan paremmin adoptio-, monikko- ja yhden vanhemman perheiden tarpeita. Hallitusohjelmakirjauksessa ei mainita sateenkaariperheitä, mutta yhdistys on tehnyt kaikkensa, jotta sateenkaariperheiden tarpeet tulisi huomioida tässä vaiheessa. Tämän suuntaisia tulkintoja on saatu yhteistyössä eduskunnan, virkamiesten ja Kelan kanssa.

Tapaamisoikeuksien laajentaminen on yksi yhdistyksen kärkitavoitteista. Vuonna 2012 tämän edistämiseksi rakennettiin asiaa ajavien järjestöjen ja toimijoiden verkostoa. Vuonna 2013 aloittavan Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen tavoitteisiin on kirjattu tapaamisoikeuksien laajentaminen.

Yhdistys toimi vuoden 2012 Kelan perhe-etuuksien asiakasraadissa, jossa kaudella 2012-2013 on edustettuna kymmenkunta perhejärjestöä. Asiakasraadin kokouksissa on esitelty Kelan virkamiehille sateenkaariperheiden tarpeita perhe-etuuksien osalta. Lisäksi työskentelyn aikana on muokattu Kelan lomakkeita paremmin sateenkaariperheitä huomioiviksi sekä kehitetty Kelan vuonna 2012 aukaisemia sateenkaariperheiden omia sivuja Kelan nettisivustolla.

Vuonna 2011 säädetty uusi adoptiolaki astui voimaan vuoden 2012 heinäkuussa. Keväällä oltiin lausumassa adoptiosäädöksestä ja syksyllä osallistuttiin uuden lain mukaisen adoptiolautakunnan täysistunnossa, johon Sateenkaariperheet ry:tä pyydettiin nimeämään edustaja. Adoptiolain myötä kahdeksan viikon harkinta-aika poistui joistain sateenkaariperheiden perheen sisäisistä adoptioista. Uuden lain soveltaminen tuotti hankaluuksia osalle perheistä. Perheitä ja ammattilaisia neuvottiin uuden lain toimeenpanemisessa. Syksyllä lausuttiin myös laajasti STM:n valmistelemasta adoptioneuvonnan oppaasta ammattilaisille.

Lausunnot

- Pyydetty lausunto 16.10.2012 eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle hallituksen esityksestä HE 111/2012 (perhevapaat)
- Pyydetty lausunto 1.11.2012 Sosiaali- ja terveysministeriölle Adoptioneuvontaoppaasta
- Avoin kirje 1.11.2012 translain uudistamisesta
- Pyydetty lausunto 6.11.2012 eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä HE 111/2012 (perhevapaat)
- Pyydetty lausunto 13.11.2012 Oikeusministeriölle sijaissyntyistä koskevasta arviomuistiosta

Tiedotteet

- 13.2.: Isyyslaki valmisteltava laajalla työryhmällä vanhemmuuslaiksi
- 8.3.: Euroopan sateenkaariperhejärjestöt perustavat kattojärjestön Nelfan. Sateenkaariperheet ry:n toiminnanjohtajasta Juha Jämsästä Nelfan varapuheenjohtaja
- 4.4.: Ensimmäistä kansainvälistä sateenkaariperhepäivää juhlitaan ympäri Suomen 6.5.2012
- 10.4.: "KAMERAN KUVASTA KEIJUKSI" Taidetyöpaja Kansainvälisenä sateenkaariperhepäivänä sunnuntaina 6.5.2012
- 24.4.: Sateenkaariperheiden Eurooppapäivät tuovat esiin Amnesty Internationalin vaatimuksen yhdenvertaisesta avioliitosta
- 3.5.: Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä ensi sunnuntaina - Yhdenvertainen avioliitto kaikkiin maihin
- 6.5.: Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän juhlat keräsivät paljon osallistujia
- 3.10.: European LGBT families gathering in Strasbourg for historic case concerning secondparent adoption in a same-sex relationship

Edustukset

- Toiminnanjohtaja Juha Jämsä toimi Nelfan hallituksen varapuheenjohtajana
- Toiminnanjohtaja toimi adoptiolautakunnan täysistunnon jäsenenä (varajäsen Anna Moring)
- Toiminnanjohtaja toimi Isyyslain seurantatyöryhmän jäsenenä (varajäsen Anna Moring)
- Toiminnanjohtaja toimi Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan miesjaoston jäsenenä (varajäsen Marita Karvinen)
- Toiminnanjohtaja toimi Tasa-arvoasian neuvottelukunnan isyyslakityöryhmän jäsenenä
- Toiminnanjohtaja toimi Setan hallituksen varajäsenenä
- Toiminnanjohtaja toimi Setan Kv-työryhmän ja politiikkavaliokunnan jäsenenä
- Toiminnanjohtaja toimi yhdistyksen edustajana Monimuotoiset perheet -verkostossa
- Toiminnanjohtaja toimi yhdistyksen edustajana Perhejärjestöjen yhteistyöfoorumissa
- Toiminnanjohtaja toimi yhdistyksen edustajana IFED-verkostossa (kansainvälinen sateenkaariperhepäivä)
- Toiminnanjohtaja toimi Lastensuojelun Keskusliiton Lapsen oikeuksien neuvottelukunnassa
- Hallituksen puheenjohtaja Emmi Pihlajaniemi ja toiminnanjohtaja toimivat yhdistyksen edustajina Ilga-Europen vuosikokouksessa Dublinissa.
- Järjestösihteeri Kaisa Niittynen toimi yhdistyksen edustajana Väestöliiton Perhenetti-hankkeen koordinaatioryhmässä
- Turun tapaamisvastaava edusti Sateenkaariperheitä Turun seudun Setan yhteistyötahojen aktiiviringissä

3. Yhteistyöverkostot

Merkittävin kotimainen yhteistyöverkosto vuoden 2012 aikana oli *Monimuotoiset perheet -verkosto*, johon kuuluvat Adoptioperheet ry, Käpy – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen Nuoret Lesket ry, Suomen Uusperheellisten Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.

Verkosto kokoontui toimintavuoden aikana kaksi kertaa koko päivän tilaisuuteen. Verkoston kanssa yhteistyössä järjestettiin verkoston paikallistoimijoille paikallisen vaikuttamisen koulutuspäivä syyskuussa. Lokakuussa järjestettiin Tampereella koulutuspäivä vapaaehtoisille. Verkoston kaikissa järjestöissä suoritettiin vapaaehtoistoimijoille kyselytutkimus, joka on tarkoitus uusaa säännöllisin väliajoin.

Verkoston suurin ja merkittävin ponnistus toimintavuoden aikana oli Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen suunnittelu ja rahoituksen hakeminen Raha-automaattiyhdistykseltä. Hankkeelle myönnettiin rahoitus vuosille 2013-2016. Lisää hankkeesta muualla tässä toimintakertomuksessa. Kahden hankkeeseen kuuluvan järjestön kanssa muutettiin samoihin toimitiloihin kevään aikana.

Seta ry:n kanssa tehtiin yhteistyötä ennen kaikkea yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä ja tiedottamisessa. Vuoden aikana osallistuttiin Setan yleisiin kokouksiin ja jäsenjärjestöille suunnattuihin tapahtumiin ja koulutuksiin. Yhdistyksen toiminnanjohtaja oli Setan hallituksen varajäsen kausilla 2009-2012. Yhdistyksen työntekijät osallistuivat kesällä Setan työntekijäpäiville, johon kutsutaan Setan ja sen jäsenjärjestöjen työntekijät. Seta järjestää kuukausittain kokoontuvaa koulutusteematiimiä, jonka toimintaan koulutussuunnittelija osallistui. Lisäksi Seta toimi koulutushankkeen ohjausryhmässä.

Parisuhdekeskus Kataja ry:n kanssa yhteistyössä kehitettiin ja toteutettiin Sateenkaariperheiden parisuhdetoimintaa. Suunniteltiin yhteinen Sateenkaariparit-hanke, jonka kolmanneksi pääkumppaniksi oli lupautunut Seta ry. Hankkeelle ei saatu Raha-automaattiyhdistyksen rahoitusta. Haetaan uudelleen kievään 2013 haussa. Hankkeen tavoitteena tuottaa sateenkaaripareille soveltuvia parisuhdekurssien materiaaleja ja kouluttaa sekä vertaisohjaajia sateenkaariparien parisuhdetoimintaan että parisuhdetyötä tekeviä ammattilaisia. Lisäksi Kataja toimi koulutushankkeen ohjausryhmässä.

Väestöliiton kanssa yhteistyössä jatkettiin Perhenetti -hanketta. Hankkeessa kehitellään perheille tukipalveluita nettiin. Palvelusta on mahdollista saada asiantuntija-apua ja ohjattua vertaisapua myös monimuotoisille perheille. Hankkeesta erillinen luku myöhemmin.

Ensi- ja turvakotien liiton NeuvoKeskuksen kanssa on tehty toimintavuoden aikana yhteistyötä sateenkaariperheiden eroauttamistyön suunnittelussa. Sateenkaariperheet on kouluttanut NeuvoKeskuksen eroryhmien vetäjiä ja NeuvoKeskus on toiminut hankekumppanina myös yhdistyksen koulutushankkeessa.

Trasek ry:n kanssa yhteistyössä järjestettiin keskustelutilaisuus transihmisten tarpeista isyyslain uudistamisen suhteen. Yhdistyksen toiminnanjohtaja vieraili Trasekin hallituksen kokouksessa. Myös Trasek toimii koulutushankkeen kumppanina.

Koulutushankkeen muina yhteistyökumppaneina Metropolia, Regnbågsankan ja joukko Setan paikallisjärjestöjä.

4. Kansainvälinen toiminta

Vuoden 2012 aikana yhdistys toimi aktiivisesti Euroopan sateenkaariperheyhdistysten verkostossa NELFassa (Network of European LGBT Families Associations) ja oli yksi sen perustajajäsenistä kun verkosto sai Belgiassa virallisen kansainvälisen yhdistyksen aseman maaliskuussa 2012. Perustettu järjestö toimii kaikkien eurooppalaisten sateenkaariperhejärjestöjen kattojärjestönä. Läheistä yhteistyötä tehdään eurooppalaisten perhekattojärjestöjen (kuten Coface), Ilga-Europen ja Trasngender-Europen kanssa. Yhdistyksen toiminnanjohtaja Juha Jämsä valittiin Nelfan varapuheenjohtajaksi. Nelfan perustamista ja Nelfan hallituksen työskentelyä on tukenut Ulkoministeriön ihmisoikeusyksikkö. Nelfan hallitus kokoontui vuoden aikana neljään kokoukseen eri puolilla Eurooppaa. Lokakuussa Nelfa oli paikalla Strasbourgissa kun siellä oli kuultavana sateenkaariperheiden oikeuksien kannalta tärkeä tapaus.

Vuonna 2012 käynnistyi Euroopan komission avustuksella viiden eurooppalaisen sateenkaariperhejärjestö yhteistyöhanke viralliselta nimeltään Being an LGBT Parent as an Experience of Democracy and Active Citizenship. Grundtvig-ohjelman rahoittaman Learning Networks-hankkeen tavoitteena on vahvistaa mukana olevia järjestöjä toimimaan eurooppalaisella tasolla sateenkaariperheiden hyväksi. Hankkeen ensimmäinen suunnittelukokous järjestettiin lokakuussa Italiassa. Tulevina kahtena vuotena järjestetään kussakin maassa koulutusta ja workshoppeja sateenkaariperheaktiivisteille. Suomen tapahtuma suunnitteilla syyskuuksi 2013.

Nelfa ja sen yhdysvaltalaiset, kanadalaiset ja brasilaiset sisarjärjestöt järjestivät ensimmäisen kerran Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän 6.5.2012. Yhdistyksen toiminnanjohtaja toimii päivän koordinaatioryhmässä. Yhdistys järjesti toimintaa Helsingissä ja Turussa. Helsingissä 150 ihmistä kokoontui koko perheen tapahtumaan, jossa esiintyi esimerkiksi lastenteatteri Mimi ja Kuku. Turussa järjestettiin lasten ja vanhempien yhteinen valokuvaussuunnistus ja -työpaja. Tapahtumista tiedotettiin näkyvästi.

Lokakuussa yhdistyksen edustajat osallistuivat Ilga-Europen vuosikokoukseen Dublinissa.

5. Koulutustoiminta

Koulutustoiminnassa pyrittiin kehittämään sateenkaariperheiden hyvinvointiin ja erityiskysymyksiin liittyvää asiantuntijuutta niin yhdistyksessä kuin ammattilaisten ja kaikkien perheiden kanssa toimivien keskuudessa. Koulutustoiminnan kautta pyrittiin vaikuttamaan myös yhteiskunnallisiin keskusteluihin lisäämällä sateenkaariperheitä koskevaa tietoa kaikilla yhteiskunnan alueilla. Asiantuntijuutta pidettiin yllä ja kehitettiin verkostoitumalla, seuraamalla perhetutkimusta ja -politiikkaa, tekemällä jäsenkyselyitä ja kysymällä yhdistyksen toimintaan osallistuvien perheiden näkemyksiä ja kokemuksia, keräämällä tietoja paikallistapaamisista ja leiritoiminnasta, kirjaamalla yhteydenottopyyntöjen aiheet, ohjaamalla opinnäytetöitä ja järjestämällä seminaareja ja muita tapahtumia.

Koulutushanke

Yhdistys haki ja sai rahoituksen koulutushankkeelle, jonka puitteissa pyritään kohtaamaan perheiden kanssa toimivia ammattilaisia ja tarjoamaan heille tietoa sateenkaariperheiden erityiskysymyksistä. *Sateenkaariperheiden lasten ja vanhemmuuden haavoittuvuudet ammattilaisten tietoisuuden* -hankkeen

rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriön Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman rahoista. Hankkeen ohjausryhmä koottiin kesäkuussa 2012 ja samalla käynnistettiin koulutussuunnittelijan rekrytointi. Koulutussuunnittelija Anna Moring aloitti työssään 1.10. ja ensimmäiset varsinaiset koulutukset toteutetaan tammikuussa 2013. Tavoitteena on kohdata puolentoista vuoden aikana 2400 ammattilaista yhdeksässä pääkaupunkiseudun ulkopuolisessa kohdekaupungissa.

Koulutukset 2012

Vuoden 2012 aikana yhdistyksen työntekijät kouluttivat itsenäisesti ja vierailivat lukuisissa muiden järjestämässä koulutustilaisuuksissa puhumassa perheiden moninaisuuden kohtaamisesta ja sateenkaariperheiden tarpeista. Kouluttamisesta vastasivat toiminnanjohtaja, järjestösihteeri, koulutussuunnittelija, puheenjohtaja, hallituksen jäsenet ja sateenkaariperhekouluttajaryhmä, joka koostuu yhdistyksen vapaaehtoisista kouluttajista ja kokemuskouluttajista. Vuoden aikana koulutettiin ainakin seuraavissa koulutustilaisuuksissa (lista ei ole tyhjentävä).

Yhteenveto vuoden aikana tehdyistä ammattilaisten ja opiskelijoiden koulutuksista

Päivämäärä	Aihe	Koulutus	Paikka	Osallistujia	Kesto (min)
17.4.2012	Sateenkaariperheiden kohtaaminen ja perheiden tukemisen keinoja	Tuen tarpeessa olevat lapset varhaiskasvatuksessa	Turku	15	90
23.4.2012	Pohdittavaa ja sovittavaa sateenkaariperheissä		Internet	10	30
30.4.2012	How to build an LGBT family movement		Lloret del Mar, Nelfan konferenssi	15	90
11.5.2012	Sateenkaariperhe	Perhejärjestöjen foorumi	Helsinki	30	30
14.5.2012	Ihmisten ja perheen monimuotoisuus		Helsinki	55	135
23.5.2012	Ero sateenkaariperheessä	Perheasioiden sovittelun erityisosajien täydennyskoulutus.	Kuopio, nettiluentona Oulu ja Rovaniemi	40	180

24.5.2012	Sateenkaariperheet terveydenhuollon asiakkaina	Kuopion alueen terveydenhoitajien koulutusilta	Kuopio	49	90
3.6.2012	Perheiden moninaisuus		Helsinki	25	180
22.8.2012	Moninaiset perheet – mitä moninaisuuden kohtaaminen vaatii yksilöiltä ja ammattilaisilta?	Moninaisuuden kohtaaminen	Kotka	60	60
4.9.2012	Lapsia kaikista perheistä	Lasten seksuaalisuus ja seksuaalikasvatus varhaiskasvatuksessa	Helsinki	100	60
7.9.2012	Sateenkaariperheet ja kättilön työ	Oulun kättilöyhdistys	Oulu	25	120
11.9.2012	Miten lapsia tehdään?		Turku	20	120
12.9.2012	Sateenkaariperhe neuvolan asiakkaana	Terveystenhoitaja-opiskelijoiden neuvolaharjoitteluinfo	Espoo	23	45
18.- 19.9.2012	Moninaisten perheiden kohtaaminen		Lappeenranta	80	720
10.10.2012	Sateenkaariperheet ry:n toiminta		Helsinki	15	30
13.10.2012	Nelfa and International Family Equality Day		Giulianova, Italia	30	30
2.11.2012	Sateenkaariperhe terveydenhuollon asiakkaana	Terveystenhoitajien opintopäivät, Lasten ja nuorten ehkäisevien terveyspalveluiden valvonta.	Helsinki	125	45
6.11.	Sateenkaariperheiden kohtaaminen kättilön työssä	Oulun AMK	Oulu	20	90

7.11.2012	Ero sateenkaariperheessä	Ero ja erilaiset perherakenteet Suomessa	Helsinki	10	30
27.11.2012	Sateenkaariperheiden erityiskysymykset	Fertinova	Helsinki	15	45
28.11.2012	Monimuotoisten perheiden kohtaaminen ja erityistilanteet	Lastenvalvojen koulutuspäivät	Helsinki	40	90
28.11.2012	Sateenkaariperheet ja perhevapaat	Kelan asiakasraati	Helsinki	10	30
YHTEENSÄ	22 koulutusta			812 osallistujaa	52 oppituntia

Yhteenveto vuoden aikana tehdyistä kohderyhmän ja vapaaehtoisten koulutuksista

Päivämäärä	Aihe	Koulutus	Paikka	Osallistujia	Kesto (min)
28.2.2012-10.4.2012	Sateenkaariperheiden perhevalmennus		Helsinki	55	840
18.9.2012-30.10.2012	Sateenkaariperheiden perhevalmennus		Helsinki	23	1050
16.-18.11.2012	Sateenkaariperheiden perhevalmennus		Ylöjärvi	21	630
21.4.2012	Paikallistoiminnan kehittämispäivä		Tampere	20	360
8.9.2012	Paikallisen vaikuttamisen koulutus		Helsinki	20	300
YHTEENSÄ	5 koulutusta			139 osallistujaa	71 oppituntia

Yhdistys tukee sateenkaariperheitä koskevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa laajalla opinnäytetöiden neuvontatoiminnalla, konsultoimalla tutkimushankkeita, listaamalla nettisivuilla tutkimustarpeita ja etsimällä vapaaehtoisia tutkimukseen osallistujia. Vuoden 2012 aikana yhdistyksen aktiivit neuvoivat noin 40 opinnäytetyöntekijää. Opinnäytetyöntekijät perehtyivät sateenkaariperheteemoihin ja toimivat omissa opiskeluryhmissään sateenkaariperhetietouden asiantuntijoina ja kouluttajina. Lisäksi koulutussuunnittelija toimii kommentaattorina ja ohjaajana Tampereen yliopiston Hoitotieteen oppiaineen Sateenkaariperheet - tutkimushankkeessa, jonka puitteissa on tarkoitus valmistua useampia tieteellisiä artikkeleita, kaksi pro gradua sekä ainakin yksi väitöstutkimus sateenkaariperheiden erityiskysymyksistä.

6. Neuvontatoiminta

Lainsäädännössä on viime vuosina tapahtunut monia edistysaskeleita, joiden myötä perheet ovat saaneet pääsyn ennen tavoittamattomissa oleviin etuuksiin ja juridisiin suhteisiin. Uuden lainsäädännön soveltaminen käytäntöön on kuitenkin osoittautunut monessa tilanteessa hyvin hankalaksi. Soveltamisongelmiin liittyviä kyselyitä vastaanotetaan yhdistyksessä koko ajan enemmän. Neuvoa hakevat perheiden lisäksi opiskelijat, ammattilaiset ja toimittajat.

Yhdistys käynnisti vuonna 2012 ensimmäistä kertaa säännöllisen neuvontapalvelun. Jäsenet ja muut sateenkaariperheelliset voivat kysyä neuvoa puhelimitse kaksi kertaa viikossa. Puhelinneuvonnalle avattiin oma puhelinnumerosa. Neuvontaa saa myös sitä varten perustetusta sähköpostiosoitteesta. Lisäksi kerran kuukaudessa järjestetään neuvonta-chat Perheaikaa.fi -nettipalvelussa. Varsinaiseen neuvontapalveluun tuli syys-joulukuun aikana yhteydenottoja puhelimitse 13 kappaletta, sähköpostilla 34 kappaletta ja chatissa 20 kappaletta. Vuonna 2013 saadaan koko vuoden luvut neuvontapalvelusta.

Varsinaisen neuvontapalvelun ulkopuolella neuvontatyötä tehdään monilla eri tavoin ja monissa eri yhteyksissä, esimerkiksi perhevalmennuksissa, leireillä ja perhetapaamisissa. Neuvontatehtävää toteuttavat ennen kaikkea työntekijät, hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet sekä paikallisten perhetapaamisten vetäjät. Neuvontapalvelun ulkopuolella annettu neuvonta on ja tulee olemaan suurempaa kuin varsinaisen neuvontapalvelun yhteydessä annettu neuvonta.

Koska yhdistyksen toiminta perustuu niin suurelta osin vapaaehtoistyölle, yhteydenotoista on hankalaa pitää kirjaa. Yhteydenotot tulevat myös niin monille ja niin montaa eri reittiä, että yhteydenottojen määrän raportoinnissa on nojattava useamman ihmisen arvioihin omasta neuvontatyöstä. Neuvontaa toteuttavia henkilöitä sen verran paljon, että keskiarvoisesti luvut antavat suuntaa neuvonnan määrästä ja sen kehityksestä. Seuraavassa taulukossa on kerätty yhteen eri toimijoiden arviot omista neuvontaan liittyvistä yhteydenotoista.

Neuvonnan tyyppi	Arvio (sulkeissa vuosi 2011)
Etuutta koskeva neuvonta	190 (70)
Lakineuvonta	110 (90)
Elämäntilanteeseen liittyvä neuvonta	140 (150)
Yhdistyksen toimintaan liittyvä neuvonta	310 (250)
Opinnäytetyöntekijän neuvonta	40 (25)
Toimittajan neuvonta/avustaminen	30 (30)
YHTEENSÄ	820 (615)

7. Vertais- ja tukitoiminta

Yhdistyksen keskeisiä vertaistoiminnan muotoja olivat leiritoiminta, parisuhde- ja perhevalmennustoiminta, internetin keskustelufoorumit ja erilaiset vertaistapaamiset usealla paikkakunnalla ja netissä. Setan palvelimen alaisuudessa toimiva keskustelufoorumi sulkeutui kesäkuussa tietomurron vuoksi eikä avautunut loppuvuoden aikana. Tämä heikensi ratkaisevasti sähköisten viestimien kautta toimivaa vertaistukea. Tilannetta korjasi vuonna 2012 avattu Perheaikaa.fi -palvelu, jossa Sateenkaariperheet on kumppanina mukana. Tapaamistoimintaa järjestettiin kahdeksalla paikkakunnalla. Paikallisten yleisten tapaamisten lisäksi järjestettiin erityisryhmien tapaamisia ja lukuisia vapaa-ajan toiminnan yksittäisiä tapaamisia.

Uusina toimintamuotoina käynnistettiin perhevalmennustoiminta ja perheaikaa.fi-palvelun toimintamuodot sekä valmisteltiin vuonna 2013 käynnistävää eroauttamistoimintaa.

Jäsenet ja muut perheet

Sateenkaariperheet ry:n vuoden 2012 jäsenmaksun maksaneiden jäsenten määrä oli vuoden lopussa 477 (vuoden 2011 lopussa 407). Toimintansa kautta yhdistys tavoitti satoja henkilöitä, jotka eivät ole yhdistyksen jäseniä. Suurin osa yhdistyksen tilaisuuksiin osallistuneista perheistä ei ole jostain syystä yhdistyksen jäseniä. Osa tilaisuuksiin osallistujista pelkää leimautumista, jos liittyvät jäseniksi. Yhdistyksen keskustelufoorumille oli kirjautunut yli tuhat henkeä.

Suurin osa jäsenistöstä ja palveluita käyttävistä muista vanhemmista ja vanhemmuutta suunnittelevista henkilöistä oli naisia. Miehiä tavoitettiin erityisesti miehille kohdennetulla toiminnalla ja erityisen vahvasti neuvontapalveluiden kautta. Perhevalmennukset ja Alkutaipale-ryhmät kiinnostivat mukavasti myös miehiä. Jäsenistössä painottuvat myös pienten lasten perheet ja perheet, joiden lapset eivät ole syntyneet heterosuhteessa.

Paikalliset perhetapaamiset, ryhmät ja tapahtumat

Paikallistapaamisissa ja muissa paikallisissa tapahtumissa kävi vuonna 2012 vajaa 30 prosenttia enemmän osallistujia kuin edellisenä vuonna. Joillakin paikkakunnilla vetäjävaihdokset vaikuttavat osallistujamäärien notkahtamiseen. Vuonna 2012 tapaamiset aloitettiin kahdella uudella paikkakunnalla. Hutikuussa järjestettiin ensimmäistä kertaa paikallistoiminnan ensimmäinen yhteinen kehittämispäivä. Siihen osallistui paikallistiimien jäseniä yhteensä 20 henkilöä ja se koettiin erityisen tarpeellisena. Paikallistoiminnan kehittämispäivistä päätettiin tehdä jokavuotinen tapahtuma, joka järjestetään vuonna 2013 kaksipäiväisenä. Kehittämispäivien myötä paikallista toimintaa laajennetaan vertaistominnan lisäksi koulutus- ja vaikuttamistyön suuntaan. Päivillä pyritään antamaan paikallistiimeille eväitä toteuttaa monipuolista toimintaa alueellisella tasolla. Syyskuussa järjestettiin paikallistiimeille paikallisen vaikuttamisen koulutus yhteistyössä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa.

	Osallistumisten määrä paikallistapaamisissa (sulkeissa vuosi 2011)
Helsinki	720 (400)
Turku	200 (250)
Oulu	100 (120)
Mikkeli	20 (-)
Kuopio	0 (0)
Joensuu	40 (-)
Jyväskylä	290 (200)
Tampere	140 (150)
Rovaniemi	20 (60)
YHTEENSÄ	1530 (1180)

Taulukon luvut sisältävät osallistumiset vain alla kuvattuihin paikallisiin tapahtumiin. Mukana ei ole esimerkiksi perhevalmennusten tms lukuja.

Helsinki

Pääkaupunkiseudun perhetapaamisia järjestettiin kerran kuukaudessa Kalliossa leikkipuisto Linjassa. Perhetapaamisissa kävi yhteensä 210 henkilöä. Pride-viikon yhteydessä kesäkuun lopussa järjestettiin avoin perhetapaaminen, uuden toimiston avoimet ovet, isätapaaminen, Miten lapsia tehdään? -

yleisötapahtuma, koululaisten tapaaminen ja perhepiknik. Pride-viikon tapahtumiin osallistui yhteensä 200 henkilöä. Toukokuun ensimmäisenä sunnuntaina järjestettiin Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän koko perheen tapahtuma ravintola DTM:ssä. Tilaisuudessa esiintyi esimerkiksi Mimi ja Kuku. Tapahtumaan osallistui 150 henkilö. Marraskuussa järjestettiin Transperheiden oma tapaaminen Kotolassa. Tapahtuma oli osa TransHelsinki -tapahtumaa ja toteutettiin yhteistyössä Setan Transtukupisteen kanssa.

Helsingin uusi alkutaipaleryhmä alkoi kokoontua perhevalmennuskurssin jälkeen toukokuussa 2012. Ryhmä kokoontui vuoden aikana 15 kertaa. Ryhmän tarkoitus on olla kohtaamispaikka sateenkaariperhettä suunnitteleville, siinä voi luottamuksellisesti keskustella perheen perustamiseen liittyvistä kysymyksistä. Ryhmä toimii vertaistukena ja sosiaalisen kanssakäymisen paikkana. Ryhmässä on vierailut asiantuntijoita ja vanhempia kertomassa synnytyksestä ja lasten kasvattamisesta. Kokoontumisissa Yrjönkadulla ja retkillä on ollut hyviä mahdollisuuksia ystävyyttä toisiin. Kokoontumiskerroilla on ollut vaihtelevasti osallistujia, keskimäärin kokoontumisissa on ollut noin 5-7 henkilöä. Ryhmällä on oma sähköpostituslista ja keskustelupalsta.

Keväällä Helsingissä kokoontui heteroliitossa isäksi tulleiden miesten Luomuisät-ryhmä. Avoin ryhmä kokoontui kerran kuukaudessa. Syksyllä ryhmä laajeni Luomuisät ja –äidit ryhmäksi, joka on ryhmä miehille ja naisille, jotka ovat saaneet lapsia heteroliitossa, ja jotka ovat eronneet tai harkitsevat sitä homo-/bi-identiteetin löytymisen myötä tai elävät yhä heteroliitossa, mutta ovat tai haluaisivat olla saman sukupuolisessa suhteessa. Ryhmässä jaettiin kokemuksia ratkaisevasta elämänmuutoksesta, sen harkitsemisesta, erilaisista suhteista (ex)puolisoihin, lastenkasvatuksesta ja ulostulosta sekä saadaan ideoita ja vertaistukea uuteen, erilaiseen vanhemmuuteen homo-/bi-miehenä tai -naisena. Marraskuussa ryhmä sulkeutui ja uusia jäseniä otetaan jossakin vaiheessa vuotta 2013.

Isien oma ryhmä jatkoi vuonna 2012 kokoontumisiaan noin joka toinen kuukausi. Kokoontumiset pidetty Helsingissä yhdistyksen toimistolla. Miesten ryhmien yhteiselle sähköpostilistalle kuului 25 miestä.

Turku

Turussa järjestettiin seitsemän tavallista vertaistuellista perhetapaamista Seikkailutalolla. Kansainvälisenä sateenkaariperhepäivänä toukokuussa järjestettiin valokuvatyöpaja, kesäkuussa tehtiin retki kesäteatteriin ja syyskuussa järjestettiin Miten lapsia tehdään? -tilaisuus vanhemmuutta suunnitteleville. Lisäksi järjestettiin toiminnanjohtajan johdolla tulevan toiminnan suunnittelu. Valokuvatyöpajassa lapset toimivat kuvaajina, aikuinen mukana ja lopuksi yhdessä katseltiin ja kuunneltiin mitä lapset kertoivat kuvistaan. Åbo Underrättelser raportoi kansainvälisen sateenkaariperhepäivän valokuvatyöpajasta. Kesäteatterissa esitettiin Peppi Pitkätossu. Vertaistapaamisissa vanhemmat keskustelleet mm. adoptiokokemuksista, lastenhoitojärjestelyistä, suunnitelleet tulevaa toimintaa. Miten lapsia tehdään? -tilaisuuden jälkeen perustettiin alkutaipale-ryhmä Turkuun. Toimintaa toteutettu (tiedotus)yhteistyössä Turun seudun Setan kanssa.

Vuoden aikana toteutettiin myös paikallista vaikuttamistyötä. Verkostoiduttiin kaupungin tiedottajan ja palvelupuolen apulaiskaupunginjohtajan avustajan suuntaan. Kaikille neuvoloiden työntekijöille toimitettiin yhdistyksen esitteet. Lastensuojelun perhehoidon johtavaa sosiaalityöntekijää tavattiin adoptioneuvontojen sujuvoittamiseksi. Oltiin mukana Tusetan järjestämässä kunnallisvaalipaneelissa vaalien alla.

Oulu

Oulussa tavattiin kesää lukuun ottamatta kerran kuukaudessa Avoimella päiväkodilla. Tapaamisissa on käynyt kerralla keskimäärin 10 henkilöä. Tapaamisissa kahviteltiin, leikittiin ja juteltiin. Joulukuussa leivottiin pipareita. Kesän Pride-tapahtumassa järjestettiin Miten lapsia tehdään -tapahtuma perhettä suunnitteleville.

Mikkeli

Mikkelissä perheet ovat tavanneet viisi kertaa perheiden kotona, aiheina tapaamisissamme on ollut toiminnan suunnittelu ja ajankohtaiset askarruttavat asiat, kuten adoptioasiat, KELA-korvaukset, päiväkotiasiat, ym. Aktiivisia jäseniä on neljästä perheestä, Mikkelistä osallistui kolme perhettä kesäleirille Metsäkartanolle, Rautavaaralle. Mikkelistä yksi jäsenistä on myös valtakunnallisen hallituksen jäsen. Tänä vuonna yksi paikallistiimin jäsenistä kävi Seta ry:n lisäkoulutuksen trans-aiheista.

Mikkelissä on myös osallistuttu Ammattikorkeakoulun hyvinvointipäivään, jossa jaettu yhdistyksestä tietoa ja vastailtu kysymyksiin. Lukiovierailuilla ollaan oltu yhdessä Savon Seta ry:n kanssa (luento- ja ryhmätehtäviä noin 60 nuoren kanssa). Kunnallisvaalien yhteydessä on osallistuttu Suomen Monikkoperheet ry:n paikallistoimijoiden kanssa Mikkelin kirjastosalissa järjestettyyn lapsiperhepalveluiden yleisötilaisuuteen. Tilaisuudessa oli edustettuna Mikkelin lapsiperhepalveluiden tuottajat, päättäjät ja käyttäjät kaikilta kolmelta sektorilta. Olemme tuoneet sateenkaariperheiden asioita aktiivisesti esiin päivähoidon saralla. Olemme osallistuneet Setan Mikkelin nuortenryhmän perustamiseen ja esittäytyneet heidän ensimmäisessä tapaamisessa.

Kuopio

Kuopiossa ei ollut vuoden 2012 aikana tapaamisia. Kuopiossa on paljon aktiivisia perheitä, jotka osallistuvat esimerkiksi leireille. Tapaamisten hoitovastuuseen ei ole löytynyt tekijää.

Joensuu

Joensuun tapaamiset alkoivat tammikuussa 2012. Kevään ja kesän aikana tavattiin yhteensä viisi kertaa, ja osallistujia oli 6-10 hlö/kerta. Heinäkuun jälkeen tapaamisia ei ole ollut. Tapaamiset järjestettiin joko perheiden kotona tai kesäaikaan ulkona piknikin tai leikkipuistoilun merkeissä.

Jyväskylä

Jyväskylässä oli tapaamisia kerran kuukaudessa. Tapaamiset pidettiin kansalaistoiminnan keskuksessa. Kussakin tapaamisessa on käynyt keskimäärin 10 henkilöä. Tapaamiset olivat vapaamuotoisia keskustelun ja lasten leikin merkeissä. Huhtikuun tapaamisessa oli mukana 3 terveydenhoitaja-kätilöopiskelijaa ammattikorkeakoulusta, jotka tekivät opinnäytetyötä sateenkaariperheiden kokemasta palvelusta neuvolassa. Neuvoloihin jaettiin sateenkaariperheiden esitteitä. Sateenkaariperheiden sähly jatkoi toimintaansa kerran viikossa, kevätkausi pelailtiin Jokelan koulun tiloissa ja syyskaudeksi siirryttiin Keltinmäen koulun tiloihin. Sählynpelaajia kävi 6-10 pelaajaa/kerta, osittain eri porukkaa kuin kuukausitapaamisissa. Kesällä järjestettiin yksi tapaaminen Nokkakiven huvipuistoon.

Tampere

Tampereella on järjestetty perhetapaaminen säännöllisesti kerran kuussa pääosin Virelän tiloissa ja kesällä oli puistotapaamisia Sorsapuistossa ja Pyynikillä. Tehtiin retkiä pulkkamäkeen, makkaran paistoon ja delfinaarioon. Tapaamisissa on ollut keskimäärin 15 henkilöä. Kävijöitä tapaamisissa oli samaa luokkaa kuin viime vuonna. Keväällä kävi vähemmän väkeä kuin nyt syksyllä. Väkimäärä on noususuuntainen.

Tampereen kaikkiin neuvoloihin toimitettiin yhdistyksen esitteet.

Rovaniemi

Rovaniemellä ei järjestetty erillisiä tapahtumia sateenkaariperheille vaan perheiden kanssa tavattiin Rovaniemen Setan kanssa yhteisesti järjestetyissä tapahtumissa. Osanottajia oli muutamista perheistä.

Leiritoiminta

Toimintaa koordinoi kunkin leirin osalta leirityöryhmä, jonka yhdistyksen hallitus nimesi Talvileiriä lukuun ottamatta järjestösihteeri toimi leirityöryhmien koordinaattorina. Parisuhdeleirille nimettiin erillinen työryhmä. Leirien aikana työstä vastasivat leirityöryhmän lisäksi myös tuntipalkkaiset leiriohjaajat, lastenhoitajat ja luennoitsijat. Kunkin leirin budjetti hyväksyttiin hallituksessa ennen ilmoittautumisten avaamista. Leirien suunnittelun ja talouden toteutumista seurattiin jokaisessa hallituksen kokouksessa. Kunkin leirin osallistujilta kerättiin kirjallinen palaute, joka käsiteltiin hallituksessa.

Talven perheleiri

Talven 2012 perheleiri järjestettiin Porvoossa Övikin leirikeskuksessa 10.-12.2. Leirille osallistui 55 henkilöä eri puolilta Suomea. Tarjolla oli perheen yhteistä ohjelmaa, lapsille suunnattua puuhaa sekä ammattilaisen vetämää aikuisten omaa ohjelmaa ja aikuisten omaa iltaohjelmaa. Aikuisten ohjelmasta vastasi kouluttaja Transtukipisteen työntekijät Maarit Huuska ja Hanna Autere. Yhtenä iltana paikallinen yrittäjä ohjasi aikuisille intialaista päähierontaa. Leirin yhteydessä järjestettiin myös yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous.

Koululaisten leirit

Kesän perheleirin yhteyteen järjestettiin edellisvuoden tapaan koululaisille oma rinnakkaisleiri, ja tämä järjestely sai sekä vanhemmilta että lapsilta erittäin hyvää palautetta. Koululaisten leirille osallistui 21 nuorta ja heitä ohjasi kaksi omaa ohjaajaa koko leirin ajan. Lisäksi leiripaikan ohjaajat tulivat avuksi kun tehtiin luutöitä, kivistä, ammuttiin jousipyssyllä ja harjoiteltiin erätaitoja.

Syksyllä järjestettiin Helsingissä kaksipäiväinen koululaisten päiväleiri, jolle osallistui 11 nuorta. Leirillä työskenneltiin oman perheidentiteetin ja ainutlaatuisuuden äärellä. Leirillä vieraili kokemuksistaan kertomassa sateenkaariperheessä varttuneita aikuisia sekä kansanedustaja Jani Toivola.

Syksyllä kerättiin kyselyaineisto (40 vastaajaa), jossa kysyttiin koululaisten toiveita yhdistyksen toiminnasta ja koululaisten kokemuksista sateenkaariperheen jäsenenä. Kyselyn analyysin tuloksia on luvassa vuonna 2013.

Kesän perheleiri

Kesän perheleiri järjestettiin Rautavaaralla Metsäkartanon leirikeskuksessa 5.-8.7. Leirille osallistui yhteensä 106 henkilöä, joista hieman yli puolet lapsia. Leirillä oli aiempaan tapaan ohjelmaa sekä perheille yhdessä että lapsille ja aikuisille erikseen. Leirin aikana aikuisille oli kolme muutaman tunnin mittaista ohjelmaosuutta. Aikuisten ohjelmasta vastasi seksuaalipedagogi Juha Kilpiä, ja ohjelmassa käsiteltiin omaa historiaa, suku- ja perhetaustaa ja niiden vaikutusta mm. omaan vanhemmuuteen .

Aikuisten ohjelman ajaksi alle kouluikäisille lapsille oli järjestetty omaa ohjelmaa, niin sisällä kuin ulkona, vapaaehtoisten lastenvahtien kanssa. Lapset jakaantuivat ikäryhmiensä mukaisiin hoitoryhmiin, ja kiinnostavaa tekemistä riitti joka hoitokerralle: lastenvahdit olivat valmistautuneet tehtäväänsä erittäin hyvin. Myös iltaisin lasten nukahdettua lastenvahdit ryhtyivät työhön ja valvoivat lasten unta, jotta aikuiset saivat osallistua heille suunnattuun iltaohjelmaan.

Leirityöryhmän erityisinä tavoitteina kesän 2012 perheleirille oli etenkin kouluikäisten lasten ohjelman kehittäminen yhä laadukkaampaan suuntaan sekä perheiden yhteisen toiminnallisen tekemisen käyttö tutustumisessa. Kouluikäisten leiriohjelmaan haluttiin lisätä myös sateenkaariperheessä elämiseen liittyvien kysymysten parissa työskentelyä ja sitä kautta oman perheidentiteetin vahvistamista. Näissä tavoitteissa onnistuttiin hienosti.

Parisuhdetoiminta

Yhdistyksen parisuhdetoimintaa kehitettiin vuoden 2012 aika tiiviissä yhteistyössä Parisuhdekeskus Kataja ry:n kanssa. Katajan puheenjohtaja toimi parisuhdeviikonlopun ohjaajana. Lisäksi Katajan kouluttajat toimivat kouluttajina sateenkaariperheiden perhevalmennuskursseilla. Katajan kanssa suunniteltiin vertaisohjaajakoulutusta parisuhdeviikonloppuihin osallistuneille pareille, minkä toteuttamiseksi suunniteltiin Sateenkaariparit-hanke, jolle haettiin hankerahoitusta Raha-automaattiyhdistykseltä. Hankkeelle ei kuitenkaan vielä saatu rahoitusta. Hankkeen toteuttamiseksi haetaan avustusta uudestaan vuosille 2014-2016.

Yhdistys järjesti toista kertaa sateenkaariperheille suunnatun parisuhdeviikonlopun 4.-6.5. Räfsön leirikeskuksessa Kirkkonummella. Parisuhdeviikonloppuun osallistui 9 pariskuntaa eri puolilta Suomea. Leirin ohjelmasta vastasivat erityisen kokeneet ja ammattitaitoiset ohjaajat (Liisa ja Pentti Tuovinen), joilla on vuosikymmenien kokemus parisuhdetapahtumista. Leirillä oli kaksi päätavoitetta. Ensinnäkin, tavoitteena oli antaa rauhoitettu aika olla oman kumppaninsa kanssa ja saada selkeä kosketus oman parisuhteensa vahvuksiin. Toiseksi, tavoitteena oli tiedostaa yhdessä molempien toiveet ja tavoitteet sekä keinot niiden saavuttamiseksi. Kaikkiaan palaute oli erittäin positiivista ja jokaisessa toivottiin lisää sateenkaariperheille osoitettuja parisuhdeleirejä. Syksyn parisuhdeviikonloppuun 2.-4.11. Keuruulla ilmoitautui vain viisi pariskuntaa ja se jouduttiin perumaan osallistujien puutteessa. Seuraava viikonloppu toukokuussa 2013 järjestetään jälleen lähempänä pääkaupunkiseutua, jossa kysyntää toiminnalle tuntuu olevan enemmän.

Sateenkaariperheiden perhevalmennus

Sateenkaariperheiden perhevalmennukset käynnistyivät vuonna 2012, osittain Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnan tuella. Kurssi järjestettiin toimintavuoden aikana kaksi kertaa (keväällä ja syksyllä) Helsingissä iltakurssina ja yhden kerran (marraskuussa) Ylöjärvellä viikonloppukurssina. Kolmelle kurssille

osallistui yhteensä 101 henkilöä. Kurssi on laajuudeltaan 21 oppituntia ja se on suunnattu kaikille lasta suunnitteleville, lasta odottaville ja lapsen hiljattain saaneille perheille. Kouluttajina kurseilla toimivat yhdistyksen työntekijät, ulkopuoliset kouluttajat, perhepalveluiden edustajat ja kokemuskouluttajina tavalliset sateenkaariperheiden vanhemmat. Kevään 2012 iltakurssin luennot videoitiin. Valmennuksen oppimateriaaleista ja videoituista luennoista on tarkoitus työstää tulevana vuosina myös nettipohjainen itseopiskelumateriaali.

Valmennus täydentää kunnan tarjoamaa synnytys- ja perhevalmennusta. Kurssilla tarjotaan tietoa erityisesti sateenkaariperheiden perheellistymiseen liittyvistä erityishaasteista, käydään läpi perheiden oikeuksia etuuksiin ja ongelmiin etuuskien haussa, syntymässä olevan lapsen juridisen tilanteen turvaamiseen liittyvissä hakemuksissa, sateenkaariperheiden parisuhteen tyyppillisistä sudenkuopista, kolmen ja neljän vanhemman perheiden erityishaasteista jne. Sateenkaariperheiden oma perhevalmennuskurssi tukee perheiden ongelmien ennaltaehkäisyä, palveluneuvontaa ja toimii myös vahvana vertaistuen paikkana ja muodostaa vertaisverkostoja, jotka kokemusten mukaan helposti jatkuvat koko lasten lapsuuden ajan. Valmennus ei korvaa kunnan järjestämää synnytys-/perhevalmennusta vaan täydentää sitä.

Kurssin sisältö:

1. luento: Johdantokerta
2. luento: Miten lapsia tehdään? Lapsiperheellistymisen vaihtoehtoja
3. luento: Lapsen syntymän jälkeistä byrokratiaa
4. luento: Pohdittavaa ja sovittavaa ennen lapsen syntymää
5. luento: Lapsi osaksi sateenkaariperhettä ja sukua
6. luento: Parisuhde sateenkaariperheessä
7. luento: Sateenkaariperhe hyvinvointipalveluissa ja vertaistuessa

Perheaikaa.fi

Perhenetti-hanke on Väestöliiton ja kuuden kumppanuusjärjestön yhteinen hanke. Sateenkaariperheet on yksi kumppanuusjärjestöistä. Hanke sai Raha-automaattiyhdistykseltä rahoituksen vuosille 2011-2014. Yhdistyksen osuus rahoituksesta ajoittuu vuosille 2012-2014. Koordinaatioryhmä, johon kuuluu edustajat kaikista kumppanuusjärjestöistä, kokoontui toimintavuoden aikana kuusi kertaa. Hankkeen perheaikaa.fi -nettisivut avattiin maaliskuussa. Nettivertaisohjaajakoulutuksesta valmistui kolme yhdistyksen vapaaehtoista. Syksyllä nämä kolme vertaisohjaajaa aloittivat jatkokoulutuksen, jonka kaksi ensimmäistä koulutuspäivää pidettiin syksyn aikana. Syksyllä vertaisohjaajakoulutuksen aloitti yksi uusi vapaaehtoinen.

Yhdistys järjesti vuoden aikana toistakymmentä chattia, joista 2/3 oli neuvontachatteja ja loput vertaischatteja. Enimmillään chatissa ollut 8 osallistujaa. Osa chateista oli suunnattu määrättyissä perheissä tai elämäntilanteissa eläville (esim. eronneille tai alkutaipalelaisille), ja osa oli kaikille avoimia ”elämää sateenkaariperheessä –chattejä”. Loppuvuodesta Perheaikaa-sivuilla aloitti kuukausittain ilmestyvä Elämää Sateenkaariperheessä -blogi. Sivustoa varten kuvattiin parikymmentä sateenkaarevaan perhe-elämään liittyvää videota, joista sivuille nostetaan muutama kerrallaan. Vuoden aikana sivustolla järjestettiin yksi sateenkaariperheteemainen luento. Perheaikaa.fi-palveluun avattiin myös sateenkaariperheiden oma keskustelualue.

Viestintä

Yhdistyksen Facebook-sivujen seuraajien määrä nousi toimintavuoden aikana 453:sta 780:een. Yhdistyksen uutiskirjettä alettiin julkaista kuukausittain ja sen laajuus kasvoi huomattavasti. Kuukausittain alettiin myös julkaista sateenkaariperhe-elämästä kertovaa blogia. Yhdistyksen nettisivujen uudistusta valmisteltiin koko vuoden ajan. Perusteellinen uudistus julkaistaan alkuvuodesta 2013. Yhdistyksen sisäistä viestintää kehitettiin monin tavoin. Perustettiin sähköpostilistoja esimerkiksi paikallistiimeille ja ryhmänvetäjille.

Vuonna 2012 yhdistykselle työstettiin ensimmäistä kertaa kokonainen visuaalinen ilme, joka tulee näkymään kaikessa yhdistyksen viestinnässä. Muotoiluinstituutin opiskelijat työstivät koulutyönään 15 esitystä yhdistyksen visuaaliseksi ilmeeksi, joista yhden hallitus valitsi joulukuussa yhdistyksen uudeksi ilmeeksi. Ilmeen luomisen yhteydessä määriteltiin tarkasti mitä haluamme ilmeen kertovan meistä. Ilme tulee näkyviin vaiheittain yhdistyksen toiminnassa niin, että vuoden 2013 loppuun mennessä uusi ilme on käytössä kaikessa materiaalissa ja toiminnassa.

Sateenkaariperheet ry hyväksyi vuoden 2010 vuosikokouksessa poliittiset tavoitteet vuosille 2010–2015. Yhdistyksen ulkoinen viestintä pyrkii ennen kaikkea viemään näitä tavoitteita poliittisten toimijoiden ja palveluntarjoajien tietoon eri tavoin. Luvussa kaksi on listattu vuoden aikana lähteneet tiedotteet.

Yhdistys välittää tietoa lapsiperheiden moninaisuudesta sekä omasta toiminnastaan myös jakamalla esitteitään, tekemällä koulutuskäyntejä sekä osallistumalla erilaisiin seminaareihin ja tapahtumiin. Yksi merkittävä viestinnän muoto on toimittajien kanssa tehtävä yhteistyö. Yhdistyksen toimijoihin otti vuoden aikana yhteyttä arviolta 30 toimittajaa. Osa toimittajista halusi tehdä haastattelun yhdistyksen edustajan kanssa, mutta suurin osa halusi ehdotuksia näkökulmasta, tietoja kirjoittamansa artikkelin pohjaksi tai haastateltavia perheitä.

8. Hallinto

Yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous järjestettiin talvileirin yhteydessä 11.2.2012 Porvoossa. Vuoden 2012 hallitus valittiin vuosikokouksessa. Hallitukseen valittiin puheenjohtaja, kuusi varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä. Kaisa Niittynen erosi hallituksesta huhtikuussa kun hänet valittiin yhdistyksen työntekijäksi. Hallitus järjestäytyi ensimmäisessä kokouksessaan 26.2. seuraavasti:

Emmi Pihlajaniemi	Puheenjohtaja
Joanna Marjanen	Varapuheenjohtaja
Sini Huttunen	
Liisa Rytkönen-Kontturi	
Sari Makkonen	
Paula Myöhänen	
Kaisa Niittynen	Erosi 1.4.2012 lukien
Tanja Rintala	Varajäsen
Taina Jääskeläinen	Varajäsen

Hallituksen sihteerinä toimi toiminnanjohtaja Juha Jämsä. Hallitus nimesi keskuudestaan työvaliokunnan (Pihlajaniemi, Marjanen, Makkonen ja Rintala) ja jatkoi jo aiemmin toimineen lastenkirjatyöryhmän

työskentelyä. Työryhmän vetäjäksi valittiin Sini Huttunen. Hallitus kokoontui kauden aikana yhdeksän kertaa, joista yhden kerran vuoden 2013 puolella ennen vuoden 2013 vuosikokousta 9.2.2013.

Vuoden 2012 aikana hallitus valmisteli sääntömuutosesityksen vuosikokoukselle helmikuussa 2013. Esityksen mukaan siirrytään kahden vuosikokouksen malliin. Toiminnan laajentuessa vuoden 2012 aikana hyvin monessa mielessä, hallitus seurasi erityisesti taloustilanteen kehittymistä lähes jokaisessa kokouksessaan. Taloussääntöä tarkennettiin ja tätä työtä on tarkoitus jatkaa. Johtosäännön valmistelu aloitettiin. Myös vuosittaisen jäsenkyselyn tekemistä valmisteltiin ja luotiin kyselypohja.

Toimitilat

Yhdistys vuokrasi vuoden 2012 aikana itselleen historiansa ensimmäiset toimitilat. Toimitilat vuokrattiin Helsingin keskustasta osoitteesta Yrjönkatu 29 A 1 yhdessä Monimuotoiset perheet -verkostoon kuuluvien kumppaneiden Adoptioperheet ry ja Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry kanssa. Familia toimii tilojen päävuokralaisena. Yhdistyksellä on käytössään kaksi toimistohuonetta (22,6m²) sekä yhdessä kumppanien kanssa neljä monikäyttöistä koulutus- ja ryhmätilaa ja muut yhteiset tilat (yhteensä 203m²).

Yhteisen toimitilan avajaiset järjestettiin taiteidenyönä 23.8. Avajaisissa kävi yhteensä reilut 200 henkilöä. Toimitiloihin päästiin muuttamaan asteittain kevään ja kesän aikana niin, että kesälomien jälkeen kaikki olivat muuttaneet sisään. Syys-joulukuussa yhteisissä toimitiloissa oli yhteensä 5800 kävijää. Sateenkaariperheiden osuus syys-joulukuun kävijöistä oli 343, joista lapsia 69. Luvuissa mukana ryhmien ja tapahtumien kävijät, ei yksittäisiä vierailijoita.

Henkilöstö

Yhdistyksen palvelukseen palkattiin 13.2.2012 yhdistyksen ensimmäisen työntekijä, toiminnanjohtaja Juha Jämsä. Toiminnanjohtajan työsuhde on kokoaikainen ja voimassa toistaiseksi. Huhtikuun alusta aloitti järjestösihteeri ensin puolipäiväisenä ja syyskuun alusta kokoaikaisena. Järjestösihteerin työsuhde on voimassa toistaiseksi. Lokakuun alussa rekrytoitiin kokoaikainen koulutussuunnittelija toimimaan koulutushankkeen työntekijänä. Koulutussuunnittelijan työsuhde on voimassa 31.5.2014 saakka.

Työntekijöiden hyvinvoinnin varmistamiseksi hallitus päätti tarjota henkilökunnalle yleislääkäritasoisien sairaanhoidon työterveyshuollon osana ja myönsi kulttuuri- ja liikuntaselitteit. Henkilöstölle myönnettiin myös työmatkaetu paikallisliikenteen matkalippusetelinä. Valmistelussa olevassa johtosäännössä selvennetään työntekijöiden toimivaltuuksia ja asemaa edelleen.

Talous

Varsinaisen toiminnan kulut nousivat toimintavuoden aikana moninakertaisiksi aiempaan verrattuna Raha-automaattiyhdistyksen 100 000 euron avustuksen myötä. Kun kulut vuonna 2011 olivat noin 36 000 euroa, vuonna 2012 varsinaisen toiminnan kulut olivat 145 899,37 euroa. Vuoden 2012 toimintaa rahoittivat Raha-automaattiyhdistys, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Oikeusministeriö, Euroopan Komissio, Helsingin kaupungin sosiaalilautakunta, Seta ry, Väestöliitto ja Kansan sivistystyön liitto.

Jäsenmaksukertymä kasvoi ennätukseen 5 625 euroa, mutta muu oma varainhankinta laski hiukan edelliseen vuoteen verrattuna. Nettikaupan lisäksi varainhankinnan tuotteita myytiin vuonna 2012 Helsinki Pride -tapahtumassa sekä leireillä. Keräystuottoja kertyi vuonna 2012 vain 25 euroa.

Setan kautta saatu avustus kasvoi jonkin verran kun Seta uudisti jäsenjärjestöavustustensa perusteita. Kansan sivistystyön liiton avustukset nousivat jonkin verran, koska perhevalmennukset aloitettiin uutena toimintamuotona. Toiminnan tuotot pysyivät korkealla ja koostuvat pääosin leirimaksuista, mutta myös koulutustuotoista. Osa vuoden 2012 kohdennetusta avustuksesta varattiin käytettäväksi vuonna 2013, koska rekrytointien myöhästymisen takia kulut eivät toteutuneet täydessä mitassaan.

Tilikauden ylijäämä oli 6274,02 euroa ja yhdistyksen oma pääoma yli kaksinkertaistui 12 021,74 euroon.

Vuonna 2012 taloussääntöä tarkennettiin, aloitettiin kaksi kertaa vuodessa toimitettavat tositetarkastukset ja käytiin neuvotteluja kirjanpidon ulkoistamisesta vuoden 2013 alusta.